

СУБ'ЄКТИ КОЛЕКТИВНОЇ ДІЇ В ПРОЦЕСІ ЛОБІЮВАННЯ

Досліджується процес лобіювання з погляду колективної дії. З'ясовано його суть і місце в соціально-політичній системі суспільства та в політичному бутті людини. Проаналізовано лобіювання як засіб колективної дії суб'єктів політичного буття людини. Доведено, що лобізм є механізмом колективної дії в задоволенні різнопланових потреб як соціальної групи, так і самої людини. Встановлено умови, за яких відбувається вияв соціальної активності. Проаналізовано колективну дію формальних і неформальних соціальних утворень, зокрема відзначено, що неформальні соціальні утворення переходять у розряд формальних за умови, якщо їх аксіологічну основу підтримує більшість суспільства. Ключові слова: людина, особистість, колективна дія, соціальна система, політична система, лобізм, влада.

Постановка проблеми в загальному вигляді. Відомо, що людина є соціальною істотою, що її розвиток залежить від багатьох чинників, одним із яких постає соціум. Його можна порівняти з живим організмом, який у своєму розвитку як прогресує, так і може регресувати. Отже, соціум є тією системою, що може розвиватись і саморозвиватись, і цей саморозвиток нескінченний, він відбуватиметься до того часу, доки існуватиме суспільство, оскільки суспільство як система, здатна до саморозвитку, постійно поповнюється новими організаціями – людьми, які у ньому соціалізуються. Тобто – це система, яка не є стабільною, розвиток її залежить від дії людей, що утворюють те чи те суспільство.

Як зазначає Я.Пономаренко, особистість існує лише в системі суспільних відносин, поза якими вона не може існувати. Водночас суспільство завжди притіняє особистість, бажає того людина чи ні, впливає, формує особистість. Часто у вжитку є фраза про те, що, якби я народився в іншому місці, все було б інакше. Ми не знаємо цього напевне, але можемо припустити, що це справді так. Але тоді можна говорити про те, що формування особистості цілком і повністю залежить від того суспільства, в якому вона живе. І якщо «помістити» людину в необхідну соціокультурну «зону» – зростатиме і формуватиметься певна, потрібна нам особистість. Частково, зазначає дослідниця, це так, але неможна забувати про те, що, крім впливу соціокультури, людина сама має певні, притаманні тільки їй якості та здібності, що при однаковому впливі соціокультури ніколи не вийде двох однакових, повністю ідентичних людей. Але разом з цим вплив, який здійснює певна соціокультура на індивіда, – безперечно значний [6, с.71-75].

Однак варто зазначити, що сама людина не призведе до кардинальних змін у соціальній структурі, через це суб'єкти (люди) такого типу об'єднуються в різні соціальні групи. Представниками таких груп є політичні партії, громадські рухи та інші об'єднання, що мають соціальний статус формальних або неформальних. Зважаючи на велику кількість соціальних об'єднань, які існують в нашому суспільстві, й на те, що частина з них є нестабільними, нашу увагу привертають об'єднання, які мають тривалий проміжок часу існування та колективна дія яких розцінюється суспільством як результат соціально-політичних, економічних та інших змін людського буття. Тобто мова йтиме про соціально-політичні об'єднання лобістського типу, що є суб'єктами колективної дії в політичному бутті людини.

Аналіз публікацій, в яких започатковано розв'язання цієї проблеми. Відомо, що явище політичного життя, яке ми зараз іменуємо «лобізмом», було описане в працях окремих мислителів. Так, наприклад, Т.Гоббс і Ж.-Ж.Руссо у своїх дослідженнях лобізму звертали увагу на вплив приватних інститутів, структур на прийняття політичних рішень. Розуміючи, що приватний сектор переслідує лише власні економічні інтереси, вони вважали, що це явище негативне.

Цікавим у цьому плані є напрацювання А.Бентлі, який, вивчаючи процес суспільного тиску на владу, відодив належне місце політичним партіям і суспільним рухам, особливо загострював увагу на політичних партіях, адже відповідно до їх соціально-політичного становища у соціальній системі політичні партії виконують роль посередника між суспільством і владою. Саме політичні партії заповнюють той соціальний вакуум, який утворюється між владою і суспільством. У своїй роботі дослідник говорить про те, що завдяки посередництву (а цю роль у соціально-політичній системі виконують політичні партії) досягається згода чи відшукується компроміс між владою і суспільством.

Іншої думки дотримувався Й.Шумпетер. Він надавав перевагу конкуренції політичних утворень. Але, як відомо, конкуренція не призводить до того, щоб стабілізувати відносини між владою і суспільством. Крім цього, конкуренція, а тим більше політична, не передбачає досягнення якогось компромісу чи згоди, вона розглядає суспільство як засіб підкорення влади. Тобто розглядається варіант захоплення та монополізації влади. У цьому випадку діалог між суспільством і владою відсутній.

Привертає увагу багатьох дослідників соціальних утворень праця М.Дюверже «Партійна політика і групи тиску». В ній автор виокремлює такі політичні утворення: «традиційні», «групи за звичаєм», «групи захисту», «групи підтримки» та «асоціативні групи». Всі вони репрезентують інтереси різних соціальних верств, а відповідно презентують і різні політичні інтереси і виконують різні соціально-політичні ролі.

Цікавий погляд на прийняття політичних рішень висловив автор відомої книги «Логіка колективних дій» М.Олсон. Він зазначив, що групи репрезентації політичних інтересів мають асиметричний вплив на прийняття політичних рішень.

Не менш цікавими є праці А.Косон, К.Ліндблом, А.Поттер, Р.Солсбері, Дж.Тьєрі та К.Шлозман. Усіх їх об'єднує одна спільна позиція: у групи репрезентації політичних інтересів входять особи, які можуть впливати на прийняття політичного рішення чи на хід його реалізації, а також на кадрову політику органів влади. На сучасному етапі лобізм як соціальне явище колективної дії став невід'ємною частиною системи політичного і державного управління в більшості країн світу з демократичною політичною системою [див.: 3].

Особливий інтерес становлять також праці сучасних українських філософів (В.Андрущенко, М.Бойченко, В.Кремінь, М.Недюха, З.Самчук, М.Федорін та ін.). Їх об'єднує думка про те, що лобізм в українському суспільстві є не що інше, як політичний бізнес, де людина є частиною соціально-політичної системи.

Теоретико-методологічній розробці проблематики лобіювання у сфері політології, права присвячені праці Е.Гросфельд, О.Дягілева, Р.Мацкевича, В.Нестеровича, О.Одінцової, І.Сікори та інших дослідників. Однак наявність різних поглядів на соціально-політичне явище лобіювання, а також спотворене висвітлення проблематики лобіювання засобами масової інформації суттєво деформували розуміння справжньої сутності цього феномену як ефективного механізму взаємодії суспільства і влади, що дозволяє громадянам та їх об'єднанням долучитися до процесу ухвалення рішень та вдосконалення політики. А відповідно деформувалось уявлення людини про колективну дію в бутті соціальних груп. Зазначена проблематика висвітлюється у працях Я.Бронька, І.Варзара, А.Колодія, Ю.Мацієвського, М.Розумного, А.Романюка, С.Рябова, Ю.Шведа, В.Холод.

Однак, незважаючи на посилений інтерес науковців у сфері філософії, політології та права до цієї проблеми, поза увагою залишилася колективна дія соціально-політичних утворень, які у своїй професійній діяльності займаються лобіюванням.

Сама актуальність і формує *мету статті*: проаналізувати колективну дію суспільно-політичних організацій як суб'єктів лобізму.

Завдання статті: з'ясувати суть лобізму в суспільно-політичному бутті людини; показати лобізм як суспільно-політичне явище крізь призму діяльності суб'єктів політичного буття.

Вклад основного матеріалу. Відомий мислитель класичної філософії античного періоду Платон, замислюючись на проблемою, що собою являє людина, зазначив: людина – істота політична. Таке платонівське розуміння не випадкове, адже серед різноманітних суб'єктів політичної системи – держава, партія, народ, етнос, організація, громадсько-політичні рухи тощо – найголовнішою є людина. Під людиною ми розуміємо особу, індивіда, особистість. Крім цього, людина як основний фундатор утворення різних суб'єктів політичного дійства і є виконавцем того чи того політичного дійства. Тобто політика і людина – це явища, що взаємопов'язані між собою. Людина творить політичну дійсність і водночас є її учасником.

Якщо ж сконцентруватися на змінах, яких зазнала політика, можна помітити її розгалуження та розростання. Таке зростання політики в житті людини сталося не випадково, якщо виходити з того, що політика є мистецтвом управління державою, а людина постає суб'єктом, що діє в політиці. Іншими словами, людина – це основний учасник, виконавець соціального дійства, який постійно діє – вона є активним суб'єктом.

Доцільно відзначити, що людина зазвичай виявляє свою активність стосовно того чи того соціального явища. Однак вияв відповідної активності можливий лише за певних умов: 1) у ньому вона вбачає потенціальний предмет задоволення своєї потреби; 2) це явище для людини життєво важливе; 3) коли людина чітко усвідомила, що свою потребу вона зможе задовольнити в результаті здійснення процесу діяльності. Сукупність цих умов свідчить про наявність у людини відповідного інтересу. Сама ж діяльність спрямована на задоволення усвідомленої потреби і постає при цьому як процес реалізації інтересу.

Отже політика для людини є тим середовищем, у якому вона задовольняє свої соціально-політичні потреби. Такий підхід до соціального явища політики є не випадковим, і на якомусь етапі навіть виправданим. Адже у більшості випадків особи, які приходять у політику під завісою представників відповідних соціальних груп, лобіюють свої власні інтереси, які набирають форми закону і стають загальнообов'язковими для всіх.

Один із німецьких філософів К.Хельд зазначав, що політичне життя – напрочуд складне соціальне утворення, це справжній політичний світ [9, с.38–49], у якому можуть виявити себе лише окремі особи, які володіють відповідними ораторськими та організаторськими якостями, мають вищий рівень політичної культури і політичної свідомості. Адже специфіка політичного життя, його нормативні вимоги – складник загальної культури сучасної людини. Тільки на цій основі вона здатна виважено будувати свої стосунки з державою, поєднуючи в собі якості свідомого громадянина і члена соціуму з принципами власної автономії та індивідуальної свободи. Не масова, конформована, слухняно-покірنا, а свідомо й відповідально діюча особистість – справжня «політична людина», яка в сукупності з іншими формами своєї самореалізації – економічної, моральної, естетичної, соціальної постає не як атомарний об'єкт соціуму, а як його суб'єкт, творець обставин суспільного і власного життя.

Усе вищесказане свідчить про те, що політика – це не лише мистецтво управління державою, а й сфера колективної дії суб'єктів політики: політичних партій, громадських організацій та рухів. У цьому випадку колективна дія зазначених суб'єктів виявляється в лобіюванні інтересів певних соціальних груп, верств населення. І лобіювання постає як соціально-політичний феномен колективної дії, завдяки якому узгоджуються дії між владою і політичними партіями, соціальними групами.

Лобізм, як явище колективної дії тісно пов'язаний із політичною владою і є легітимною ознакою її наявності. Доконечними умовами становлення та розвитку лобізму як соціально-політичного феномену є процеси соціальної диференціації, розшарування населення та розширення доступу до влади на засадах політичного плюралізму і конкуренції задля задоволення інтересів певних політико-фінансових і соціальних груп, корпоративних об'єднань, окремих підприємців тощо. Звідси закономірним є прагнення впливати на поведінку державних органів, посадових осіб з метою переорієнтації політики на свою користь, ухвалення вигідних управлінських рішень і навіть законодавчих актів.

Фактично лобізм доповнює конституційну систему демократичного представництва. Використовуючи можливості лобістської діяльності, різні соціальні групи, бізнесові, благодійні, комерційні та інші організації, що не спроможні захищати власні інтереси шляхом забезпечення свого представництва в парламенті, можуть у певний спосіб впливати на законотворчий процес, зокрема за допомогою колективної дії суб'єктів суспільно-політичного життя, прийняття тих або тих законів, а також реалізацію політичних рішень. Вони вважають, що їхні інтереси мають бути належно захищені. Через систему і практику лобізму згадані групи докладають максимум зусиль, щоб розширити сферу колективної дії. Адже вона є результатом діяльності організованих суб'єктів суспільно-політичного буття людини (соціальних груп), які займаються лобіюванням.

Процес становлення і розвитку лобізму як соціального явища можна умовно викласти як певну послідовність: протолобізм – домінування архаїчного, заснованого на протекції монархів і фаворитизмі «просування» інтересів і власне лобізм, що ґрунтується на повноваженнях представницьких органів влади.

Зважаючи на те, що найвищого професійного розвитку лобізм набув у США, його форми діяльності є однаковими для всіх країн: виступ на слуханнях у комітетах законодавчого органу з викладом позицій зацікавлених сторін; складання проектів законів і пропозицій для внесення їх на обговорення парламенту; організація пропагандистських кампаній «за» чи «проти», «тиск

знизу» (потоки листів, телеграм, телефонних дзвінків на адресу законодавців, особисті візити впливових місцевих виборців до своїх депутатів).

Реалізація завдань, які стоять перед суб'єктами суспільно-політичного життя у європейських країнах, тісно пов'язана з колективною дією політичних партій. Ці групи, використовуючи наявні ресурси і засоби, сприяють проходженню відповідної партії до парламенту, а надалі активно взаємодіють із ними у розв'язанні проблем, пов'язаних із реалізацією власних інтересів.

Доцільно зауважити, що лобізм як суспільно-політичне явище для українського суспільства є не новим, про це свідчить розвиток політичних процесів в Україні у період Середньовіччя, Нової і Новітньої історії. Достатньо пригадати політичні періоди часів Київської Русі, козацької держави, Української Народної Республіки тощо. Знаючи історію цих періодів розвитку української державності, ми можемо з впевненістю сказати, що лобізм – це одна з найпоширеніших форм впливу добровільних об'єднань людей на органи влади.

Таке бачення колективної дії соціальних утворень лобістського типу свідчить про те, що вона є одним із елементів політичної системи, що відіграє важливу роль у процесі прийняття політичних рішень.

Однак виникає запитання, чи справді таке явище є позитивним у суспільно-політичному житті. Однозначної відповіді на це запитання немає. Досліджуючи цей феномен у соціально-політичному бутті, М.Недюха і М.Федорін зазначають, що слово «лобізм» має неоднозначну оцінку, сприймається в легальному та тіньовому контекстах. Останній зазвичай набуває суто негативного значення, є синонімом понять «блат», «протекціонізм», «підкуп», купівля голосів для задоволення власних корисливих інтересів шляхом нехтування потребами інших. І для цього є всі підстави, адже нерідко лобіст для реалізації своїх завдань використовує досить сумнівні засоби і методи. Зокрема йдеться про нелегальний тиск (хабарництво, корупція тощо) на представників влади, за допомогою яких ухвалюються управлінські рішення в інтересах певних груп або осіб [див.: 4, с.22-25].

В українському суспільно-політичному середовищі лобізм отримує винятково негативне значення, коли асоціюється з поняттям протекціонізму, підкупу державних службовців і депутатів, коли спостерігається ототожнення механізму лобіювання як сукупності силових методів і корупційних дій для досягнення мети. Звісно, лобізм як система представництва групових інтересів має і позитивну сторону. Виступаючи в якості важливого і необхідного інституту демократичного процесу, він є формою законного впливу груп інтересів на управлінські рішення державних органів. Але такі практики впливу на представників влади, як незаконний тиск, хабарництво, корупція, формують негативне ставлення до лобізму загалом. В силу можливості поширення таких практик і необхідності запобігання їм, лобізм має бути контрольованим. Адже якщо він стає неконтрольованим, то від цього може постраждати суспільне благо, на задоволення якого спрямована діяльність державних органів.

Сьогодні в Україні ніхто не поставить під сумнів існування прихованого лобізму на всіх рівнях влади. Проблема лобізму є однією з важливих і складних в українській політиці. І справа не в його наявності, а переважно у формі, в якій він здійснюється.

Перший етап розвитку лобізму в Україні, напевне, можна назвати олігархічним. Він мав ознаки нецивілізованого лобіювання, відмітною рисою якого було придбання власності та бізнес-переваг неконкурентними методами – закриті конкурси і тендери, необґрунтована видача державних кредитів, адміністративні рішення, проведені в умовах правового вакууму. Йшов процес приватизації підприємств і майже паралельно – перерозподіл власності.

З розвитком нормального ринку настає період цивілізованого лобізму, що характеризується конкурентними методами впливу – PR і рекламні кампанії, ініціація експертних оцінок проектів адміністративних рішень; наявність інститутів лобізму у вигляді організацій і груп фізичних осіб, що займаються цією діяльністю на професійній основі.

Під маркою лобізму в нас фігурує все що завгодно, лише не його класична, перевірена демократією модель. На заході лобізм є важливим елементом демократії, узгодження інтересів, інструментом зворотного зв'язку між державою і групами інтересів соціуму.

Поряд із цим, лобістські об'єднання на початкових стадіях бувають неформальними. Тобто, неформальною є їх колективна дія. Мова йде про суспільно-політичні утворення, в політичній системі вони не є юридично оформленими і не мають відповідного юридичного статусу, але

через свою наполегливу працю досягають відповідних результатів. Прикладом такої ситуації в Українському суспільстві є НРУ. Сьогодні це політичне утворення має статус політичної партії, але ще нещодавно воно діяло на теренах колишньої УРСР як суспільне утворення, яке перебувало поза законом і захищало ідею незалежності України. І лише із набуттям такого статусу України НРУ перетворився з нелегального суспільно-політичного утворення в легальне, відбулася трансформація із суспільно-політичного руху в політичну партію. Але, незважаючи на суспільно-політичні трансформації, що відбувалися в межах суспільно-політичного руху, колективна дія його була спрямована на лобіювання інтересів українського суспільства, пов'язаних із боротьбою за незалежність України.

Українська дослідниця Є.Тихомирова, звертаючись до проблем лобіювання, тлумачить цей феномен як «специфічний вид паблік рилейшнз, пов'язаний з комунікаціями різних соціальних груп і організацій з представниками влади для захисту своїх інтересів під час прийняття тих або тих рішень органами державної влади і управління» [8, с.113-127].

Аналізуючи лобізм з погляду захисту економічних інтересів, А.Артемов зазначає, що «лобіювання як фактор впливу на всі сфери суспільного буття каналами законодавчих і виконавчих органів у межах правового поля являє собою механізм реалізації відносин між державною економічною політикою і суспільною формою управління господарством» [1].

В.Нестерович визначає лобіювання як «процес легального впливу на чітко визначені законом органи державної влади і органи місцевого самоврядування, а також на їх посадових осіб з боку зареєстрованих у встановленому законом порядку фізичних і юридичних осіб з метою закріплення власних інтересів чи інтересів третіх осіб (клієнтів) у нормативно-правових актах, що приймаються» [5, с.6].

Всі вищенаведені трактування суті лобіювання наштовхнули В.Сумську на таке узагальнення: це діяльність фізичних осіб, у тому числі фізичних осіб – підприємців, їх об'єднань, консультативно-дорадчих органів, створених при органах державної влади або органах місцевого самоврядування, юридичних осіб та їх об'єднань, що здійснюються у спосіб, не заборонений законом, і спрямована на здійснення легального впливу на органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадових і службових осіб під час прийняття (участі у прийнятті), внесення змін, скасування ними рішень, крім індивідуальних, з метою закріплення в них власних інтересів лобістів або інтересів третіх осіб [див.: 7]. Отже, лобіювання в суспільно-політичному бутті є не що інше як результат колективної дії окремих суб'єктів політичної системи (політичних партій, громадських організацій, рухів тощо).

Такий підхід до лобіювання свідчить про те, що це суспільно-політичне явище доцільно трактувати як результат колективної дії громадських і політичних утворень. Окрім вказаних суб'єктів, до них належать також усі корпорації, спілки підприємців, професійні асоціації, громадські організації. Вони обов'язково володіють підрозділами, які нараховують кілька десятків і навіть сотень співробітників і спеціалізуються на просуванні інтересів. Групи інтересів активно користуються послугами найманих лобістів, юридичних і пропагандистських фірм. До лобістів відносять у першу чергу представників профспілок, ділові асоціації, громадсько-політичні об'єднання, комітети, комісії. Лобістські організації ставлять за мету здійснювати вплив на законодавчі акти, які приймаються, діяльність партій, результати виборів.

Колективна дія суб'єктів політичної діяльності (політичні партії, рухи, громадські організації тощо) досліджується крізь призму досягнення та реалізації інтересів різноманітних груп, союзів, об'єднань громадян, субстрат і субеліт, корпорацій тощо шляхом організованого впливу на законодавчу та адміністративну діяльність державних органів. Це в котрий раз доводить, що сучасне суспільство складається з багатьох різноманітних прошарків населення, які взаємодіють у межах держави і не лише.

Для об'єднання, вираження та задоволення своїх специфічних інтересів представники цих прошарків створюють відповідні організовані групи – починаючи від клубу любителів пива до професійних спілок, організацій підприємців, релігійних, спортивних культурних та інших об'єднань. Ці організації і є «групами тиску». Для задоволення інтересів своїх членів вони можуть брати участь у громадському та політичному житті, використовувати виборче право, право на об'єднання, публікувати статті та інтерв'ю в засобах масової інформації чи інакше

намагатися впливати на громадську думку та процес прийняття рішень у суспільстві. Ці групи, нарівні з політичними партіями і засобами масової інформації є основними структурами громадянського суспільства, колективна дія яких забезпечує вплив особи на державу. Тут чималу роль відіграє принцип толерантності, що змушує головних гравців чи політичних акторів брати до уваги інші погляди, іншу політичну позицію чи нейтральне ставлення певних політичних груп. Це є вагомим аргументом у розвитку прозорих відносин політичної влади і свідомої громади, яка може контролювати своїх обранців, що несуть соціальну відповідальність за різні політико-управлінські рішення [див.: 2].

Висновок. Колективна реалізація лобістських можливостей різних груп інтересів далеко не однакова. Як відомо, імовірність реалізації інтересів тих або тих груп залежить від комплексу можливостей, якими ця група і члени групи володіють. У число найбільш істотних можливостей входять: близькість до особи чи організації, що ухвалює рішення; наявність коштів, достатніх для всього комплексу дій, що забезпечують реалізацію інтересу, можливість впливу на засоби масової інформації. Оцінюючи всі можливості, фахівці зазначають, що лобістський потенціал організацій прямо пропорційний економічному значенню галузі чи господарської одиниці, яку вони представляють.

Література

1. Артемов А. Консенсус как основа открытого общества. Лоббизм, протекционизм и либерализм – составляющие новой экономической политики России [Электронный ресурс] / А. Артемов // Независимая газета. – 2000. – 4 авг. – Режим доступа : http://www.ng.ru/economics/2000-08-04/4_consensus.html
2. Кіянка І. Б. Толерантність у контексті державного та муніципального управління / І. Б. Кіянка // Державне та муніципальне управління в умовах політико-адміністративної реформи [Текст] : матер. наук.-практ. конф. / відп. ред. В. Я. Малиновський. – Луцьк : Волинська друкарня, 2007 – 192 с.
3. Морозов С. П. Лоббирование как явление в политическом процессе [Электронный ресурс] / С. П. Морозов. – 2002. – Режим доступа : <http://www.dialogvn.ru/uk/2002/n03/s02-3-01.htm>
4. Недюха М. Лобізм як соціально-політичний феномен: сутність і засоби впливу / Микола Недюха, Микола Федорін // Віче. – №3. – 2010. – С. 22-25.
5. Нестерович В. Ф. Конституційно-правові аспекти лобіювання у правотворчому процесі України: автореф. дис. канд. юрид. наук : спец. 12.00.02 «Конституційне право» / В. Ф. Нестерович. – К., 2008. – 21 с.
6. Пономаренко Я. І. Соціокультурний контекст формування особистості / Я. І. Пономаренко // Вісник Національного авіаційного університету. Серія : Філософія. Культурологія : Збірник наукових праць. – Вип. 1 (15) . – К. : НАУ, 2012. – С. 71-75.
7. Сумська В. В. Теоретичні підходи до визначення поняття «лобіювання» [Електронний ресурс] / В. В. Сумська // Державне будівництво. – 2010. – №2. – Режим доступа : <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/db/2010-2/index.html>
8. Тихомирова Е. Б. Лоббизм как специфическая форма коммуникаций с общественностью / Е. Б. Тихомирова // Вестник Моск. Ун-та. Серия 18: Социология и политология. – 2002. – №3. – С. 113-127.
9. Хельд К. Подлинная экзистенция и политический мир / К. Хельд // Вопросы философии. – №4. – 1997. – С. 38-49.

Summary

Polishchuk O. Subjects of Collective Activity in the Process of Lobbying. *The process of lobbying from the point of view of collective activity has been examined. The essence and the place of lobbying in social-political system of the society and in political being of a person have been cleared up. Lobbying as a means of collective activity of the subjects of political being of a person has been shown. It is proved that lobbyism is a mechanism of collective activity in satisfying different needs both of a social group and a person himself. The conditions, under which manifestation of social activity happens, have been determined. Collective activity of formal and informal social formations has been analyzed. It is registered, in particular, that informal social formations transform into the category of formal under the condition if its axiological basis is supported by the majority of the society. Keywords: person, personality, collective activity, social system, political system, lobbyism, power.*